

מאי טעמא אישתרו לשחוט בהמה מבלי להביאה לקרבן? משום דהווי מרחקי ממשכן שהארץ היא רחבת ידיים והיה קשה לרחוקים לבא למשכן או לירושלים בכל עת שירצו לאכול בשר על מנת להקריב שם קרבן.

ובל שכן השתא, לאחר שגלו מארץ ישראל, א-א דארחיקו לחו טפי, כלומר, שאין כלל אפשרות להקריב קרבנות, הרי ודאי שיש להם להיות מותרים לשחוט בהמת חולין, ולמה צריכה המשנה להשמיענו זאת?

ומתרצינן: אלא אמר רב יוסף: משנתנו, דקתני "לעולם שוחטין", רבי עקיבא היא.

דתניא: כתיב "כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשום שמו שם וזבחת מבקרך ומצאנך" —

רבי עקיבא אומר: לא בא הכתוב הזה אלא לאסור להם כשיבאו לארץ ישראל, אכילת בשר נחירה, מבהמה שאינה שחוטה אלא שהרגו אותה [ולשון "נחירה" — שהדרך להרוג את הבהמה על ידי שקורע אותה מהנחיריים עד החזה].

שבתחילה, קודם שבאו לארץ, הותר להן לאכול בשר נחירה, כדמוכח ממקרא זה. שרק כשירחק ממך המקום, מאז שיבאו לארץ ישראל, נצטוו על "זבחת מבקרך", ומשמע שעד אז היו מותרים לאכול בשר ללא שחיטה, ועכשיו, משנכנסו לארץ ישראל, נצטוו על השחיטה, ונאסר להן בשר נחירה.

יכול לאוכלו רק על ידי שהביא בהמה למשכן, והקריב אותה לקרבן שלמים, והיה אוכל מבשרה אחר זריקת הדם והקטר החלבים כדין שלמים שנאכלים לבעלים. ואם היה שוחט בהמה שאינה קרבן מחוץ למשכן היה עובר על מה שנאמר "ואל פתח אהל מועד לא הביאו... ונכרת האיש ההוא".¹²⁵ ועכשיו, משנכנסו לארץ, הותר להם מן המקרא הזה לאכול בשר תאווה על ידי שחיטה בלבד.

ומסיק רבה בכיאר משנתנו אליבא דרבי ישמעאל: ועכשיו שגלו מארץ ישראל יכול יחזרו לאיסורן הראשון כפי שהיה קודם שבאו לארץ ישראל ולא יהיו מותרים לשחוט בהמה של חולין? לכך שנינו במשנתנו "לעולם שוחטין" שאפילו לאחר שגלו מותר לשחוט בהמת חולין ולאכול בשרה.

מתקיף לה רב יוסף: אם כן שהמשנה לא באה ללמדנו חידוש בהלכות שחיטה אלא להתיר אכילת בשר חולין בחוץ לארץ האי "לעולם שוחטין" דקתני במשנה אינו מדויק. שהרי "לעולם שוחטין ואוכלין" מבעי ליה למיתני, שהרי עיקר החידוש הוא בזה שמותר באכילה?

ועוד קשה. איך היינו יכולים לטעות ולומר שיאסר לשחוט בהמת חולין לאחר שגלו. והרי אדרבה, מעיקרא כשהיו במדבר מאי טעמא איתסר בהמה של חולין? משום דהווי מקרבי למשכן והיו יכולים בקלות להביא כל אחד בהמתו למשכן להקריבה לשלמים ולאכול בשרה. ולבסוף שנכנסו לארץ ישראל

אלא לרבי עקיבא, מאי "ושחט"? הלא לדבריו לא נצטוו במדבר עדיין על השחיטה?

ומתרצינן: קדשים שאני. ד"ושחט את בן הבקר" בקרבנות הוא נאמר, שאותם גם לרבי עקיבא היו חייבים לשחוט אף במדבר.

ומקשינן: בשלמא לרבי ישמעאל, היינו דכתיב "הצאן ובקר ישחט להם". אלא לרבי עקיבא מאי "הצאן ובקר ישחט להם"? הרי במדבר לא היו שוחטין אלא נוחרים, ואם כן "ינחר להם" מביעי ליה למיכתב?

ומתרצינן: אין כונת הכתוב לשחיטה ממש, אלא, נחירה שלהן זו היא שחיטתן!

ומקשינן: בשלמא לרבי ישמעאל, היינו דתנן: השוחט חיה או עוף שחייבים לכסות את דם השחיטה שלהם ונתנבלה בידו, שנפסלה השחיטה בלי כונה, והנחר שהרג את הבהמה, והמעקר את הסימנים שבצואר הבהמה בכונה תחילה — פטור מלכפות הדם! לפי שנאמר "ואיש איש אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל ושפך את דמו וכסהו בעפר" ודרשינן מ"אשר יאכל" שדוקא אם נשחט כהוגן וראוי לאכילה חייב הדם בכסוי, אבל אם השחיטה היתה פסולה — פטור מלכסות הדם.

וכל זה ניחא לפי רבי ישמעאל, שלדעתו גם במדבר, ששם נאמר הצווי של כסוי הדם, היו חייבים לשחוט. ומה שלא נשחט לא

ומסיק רב יוסף בביאור משנתנו אליבא דרבי עקיבא: ועכשיו, שגלו מארץ ישראל, יכול יחזרו להיתרן הראשון כפי שהיה קודם ביאתן לארץ, ויהיו מותרים לאכול בשר נחירה? לכך שנינו במשנתנו לעולם שוחטין, שאפילו לאחר שגלו אסורין בבשר נחירה. (126)

ודנה הגמרא: במאי קמיפלגי רבי ישמעאל ורבי עקיבא?

ומשנינן: רבי עקיבא סבר, בשר תאוה לא איתסר כלל אף פעם, ואפילו כשהיו במדבר היו מותרים לשחוט בהמה נומה שכתוב "ואל פתח אהל מועד לא הביאו... ונכרתה" מדובר בבהמה שהקדישה לקרבן ושחטה מחוץ למשכן]. ועל כן אין לומר כרבי ישמעאל שהפסוק ד"כי ירחיב" בא להתיר להם בשר תאוה לאחר שיכנסו לארץ ישראל, אלא אדרבה, לצוות על השחיטה ולאסור להם בשר נחירה הוא בא.

רבי ישמעאל סבר, בשר נחירה לא אישתרי כלל אף פעם, ואפילו קודם שבאו לארץ ישראל היו מצווים על השחיטה. ולכן אין לומר שהכתוב ד"כי ירחק, וזבחת" בא לאסור להם בשר נחירה כשיכנסו לארץ ישראל, אלא להתיר להם בשר תאוה הוא בא.

ומקשינן: בשלמא לרבי ישמעאל, היינו דכתיב "ושחט את בן הבקר", ופרשה זו נאמרה באהל מועד שבמדבר, הרי שגם במדבר נצטוו על השחיטה.

שחייבין לשחוט גם לאחר שגלו.

126. ולפי זה ניחא לשון המשנה "לעולם שוחטין" שהרי החידוש הוא בדיני שחיטה,

היה ראוי לאכילה.

מקריבים מהם קרבן?

ומשנינן: **כי אסר רחמנא** לאכול במדבר בשר שאינו קרבן, דוקא בהמה, משום דחזיא להקרבה, לכן חייבה התורה להביאה כקרבן אם ירצה לאכול מבשרה. אבל היה, ובכלל זה צבי ואיל, דלא חזיא להקרבה, לא אסר רחמנא. (127)

בעי רבי ירמיה: לפי רבי עקיבא, שבמדבר היו מותרים לאכול בשר נחירה, **אברי בשר נחירה** שנחרו אותם במדבר **שהכניסו** אותם **ישראל עמהן לארץ ישראל** — מהו? האם אסורים הם באכילה כיון שמעתה נאסר עליהם בשר נחירה, או שמא יש לומר שהאיסור אינו חל אלא על בהמה שינחרו אותה מכאן ואילך, אבל מה שנחר במדבר מותר, כיון שנעשה בהיתר?

ודנה הגמרא: **אימת** הוא הספק אם היה אפשר לאכול אז מהאברים הללו?

אלימא בשבע השנים הראשונות **שכבשו** בהם את ארץ ישראל, אם כן תקשי: **השתא דבר טמא אישתרי להו** באכילה באותן שנים, **דכתיב** בביאתם לארץ, שימצאו שם **"ובתים מלאים כל טוב... ואכלת ושבעת"**, ואמר **רבי ירמיה בר אבא** אמר רב: **כתלי דחזירי**, נתחי שומן של חזיר אף הם הותרו להם בביאתם לארץ, **בשר נחירה מיבעיא** שהוא מותר?

ומשנינן: **אלא**, הספק הוא **לאחר מכאן**. אם נשאר מהבשר נחירה אחרי שעברו שבע השנים הראשונות, האם הוא מותר באכילה.

אלא לרבי עקיבא, אמאי פטור מלכסות אם השחיטה לא היתה כשרה? והרי במדבר ודאי היו חייבים לכסות גם דם של שחיטה שאינה כשרה, שהרי כל שחיטה היתה כשרה שם ואם כן גם היום שחייבים בשחיטה למה יהיו פטורין מלכסות?

ומתצינן: **הואיל ואיתסר איתסר**. כיון שלאחר שנכנסו לארץ ישראל נאסרו לאכול מבלי לשחוט הרי נשתנה הדין. ומעתה, מה שלא נשחט כהוגן אינו ראוי לאכילה, וממילא פטור מכיסוי הדם, לפי שאינו בכלל "אשר יאכל".

ומקשינן: **בשלמא לרבי עקיבא, דאמר: בשר תאוח לא איתסר כלל** קודם שנכנסו לארץ, **היינו דכתיב** באותה פרשה, לאחר הכתוב **"כי ירחק ממך המקום... וזבחת מבקרך"**, **"אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל בן תאכלנו** הטמא והטהור יחדו יאכלנו" שכך ביאורו: שאף על פי שלאחר שתכנסו לארץ ישראל תהיו מצווים לשחוט בהמות חולין כפי שאתם חייבים היום לשחוט קדשים, מכל מקום, לא תהיו חייבים לאכול אותם בטהרה כמו קדשים, אלא תוכלו לאכלם אפילו בטומאה. כמו שאתם אוכלים היום במדבר צבי ואיל. שהטמא והטהור אוכלים מהם יחד אפילו בקערה אחת. כלומר, שיותר לאכלם אפילו בטומאה.

אלא לרבי ישמעאל תיקשי: **צבי ואיל גופיה מי הוי שרי** לאכלם במדבר? הרי לא הותרו לאכול אלא בשר קרבן, וצבי ואיל אין

ומתרצינן: אלא, אמר רבא: בכלום מדובר בשוחטין!

“הכל שוחטין” — שהוא נשנה פעמיים, במשנה שבתחילת הפרק ובמשנתנו: **חדא מהם לאתויי בותי, וחדא לאתויי ישראל מומר** שהם כשרים לשחוט וכדעת אביי ורב אשי לעיל [ג א].

“לעולם שוחטין” כך פירושו: לעולם שוחטין בין ביום בין בלילה בין בראש הגג בין בראש הספינה [נתבאר לעיל יג ב].

“בכל שוחטין” פירושו: בכל שוחטין, בין בצור בין בזכוכית בין בקרומית של קנה.

שנינו במשנה: חוץ ממגל קציר והמגירה.

אבוה דשמואל פגם ושדר, פגם ושדר, עשה בסכין פגימות שונות, ושלח את הסכין לארץ ישראל לשאול איזו מהפגימות כשרות ואיזו פסולות, וכך עשה מספר פעמים.

שלחו ליה: סימן זה יהא בידך לדעת איזו פגימה פוסלת, שהרי כמגירה שנינו במשנה. שאין הסכין נפסלת אלא אם פגימותיה הן כמגירה, דהיינו שהפגימה היא בעלת שני חודים משני קצותיה על ידי שהיא יורדת בשיפוע לעומק הסכין ועולה בחזרה בשיפוע ובראש כל שיפוע ישנו חוד.

תנו רבנן: סכין שיש בה פגימות הרבה ז-ב א ואפילו אם הפגימות הן מהסוג שנקרא

ואיבעית אימא: לעולם הספק אם מותר לאכול בשר נחירה הוא בשבע שנים שכבשו. ולא קשיא שהרי אפילו דבר טמא היה מותר אז? דכי אשתרי להו באכילה באותן שנים, דוקא שלל של עובדי כוכבים שמצאו בערים שכבשו אותם, אבל דבר איסור דידהו, של ישראל עצמם, לא אישתרי. ועל כן יש להסתפק בבשר נחירה אם הוא אסור אם לאו.

ומסקינן: תיקו!

אמר רבה: שנית, פירשת בסוגיא דלעיל את מה שנאמר במשנה “הכל שוחטין ולעולם שוחטין”. אבל “בכל שוחטין” האמור במשנה מאי משנית ליה, מה פירושו?

ובי תימא כך פירושו: “בכל שוחטין” בין בצור בין בזכוכית בין בקרומית של קנה. אי אפשר לומר כן. דהא דומיא דהנך קטני. שה“בכל שוחטין” צריך שיהא דומה ל“הכל שוחטין ולעולם שוחטין”, דהיינו שכולם יהיו באופן אחד, או שבכולם מדובר בדבר ששוחטין עמו, או שמדובר בדבר שהוא הנשחט. אי הנך ד“הכל שוחטין ולעולם שוחטין” בשוחטין — האי ד“בכל שוחטין” נמי בשוחטין איירי. ואי הנך בנשחטין, האי נמי בנשחטין. ולפי מה שאמרנו אין כולם שוים. שהרי “הכל שוחטין” בא לרבות עוף שהוא דבר הנשחט ו“לעולם שוחטין” אף הוא בא לרבות דבר הנשחט דהיינו בשר תאוה או בשר נחירה, ואילו “בכל שוחטין” בא לרבות צור וזכוכית שהוא דבר ששוחטין עמו!?

יאכל את הצבי ואת האיל.

בהמת חולין, לא תהיו חייבים לאכלם בטהרה דוקא כפי שאתם נוהגים בקדשים, אלא כאשר